

Farmaky navozený psychotický syndrom

Jana Hroudová

¹Psychiatrická klinika, 1. lékařská fakulta, Univerzita Karlova a VFN v Praze

²Farmakologický ústav, 1. lékařská fakulta, Univerzita Karlova a VFN v Praze

³Oddělení klinické farmakologie a farmacie, VFN v Praze

Psychotická porucha vyvolaná léky je spojená s příznaky, jako jsou halucinace a bludy, které přímo souvisejí s užíváním léků. Představují komplikace pro zdraví pacientů a zhoršují jejich prognózu. Nejčastěji hlášené projevy jsou psychózy s perzekučními bludy a sluchové halucinace vyvolané kortikoidy, antiparkinsoniky, antimikrobiálními látkami, analgetiky a farmaky s anticholinergními účinky. Léčba zahrnuje vysazení suspektně vyvolávajícího léku, ve většině případů je stav reverzibilní. Pokud vysazení léku není možné, je nutné podávání antipsychotik (většinou atypických) s pečlivým zvážením rizikových faktorů včetně farmakokinetických a farmakodynamických interakcí. Cílem článku je shrnout nejčastější příčiny polékových psychotických stavů, jejich možný mechanismus vzniku, rizikové faktory a případné možnosti jejich řešení.

Klíčová slova: polékový psychotický syndrom, nežádoucí účinky léčiv.

Drug-induced psychotic syndrome

Drug-induced psychotic disorder is related to symptoms such as hallucinations and delusions directly related to drug intake. They represent complications of patients' health and worsen their prognoses. The most frequently reported manifestations are psychoses with persecutory delusions and auditory hallucinations induced by drugs: corticosteroids, antiparkinsonian drugs, antimicrobials, analgesics, and drugs with anticholinergic effects. Treatment involves withdrawal of the suspected causative drug, in most cases, the condition is reversible. If discontinuation of this drug is not possible, administration of antipsychotics (mostly atypical) is appropriate, with careful consideration of risk factors, pharmacokinetic and pharmacodynamic interactions included. The aim of this article is to summarize the most common causes of drug induced psychotic states, their possible mechanism of origin, risk factors and possible options for their treatment.

Key words: drug-induced psychotic syndrome, adverse drug effects.

Úvod

Psychotická porucha vyvolaná léky je diagnostický termín pro syndrom, který se projevuje bludy, halucinacemi, ztrátou kontaktu s realitou a přímo souvisí s užíváním léků. Steroidy, antiparkinsonika, analgetika, antimikrobiální látky a jiná farmaka mohou vyvolat psychózu, jejímiž nejčastějšími příznaky jsou perzekuční bludy a sluchové halucinace. Psychóze mohou předcházet prodromální projevy, změny nálady nebo úzkost, např. při léčbě steroidy, antituberkulotiky nebo

antimalariky. Rizikovými faktory pro většinu polékových psychotických syndromů jsou psychiatrická anamnéza a ženské pohlaví, riziko stoupá také s věkem a obecně ho může horšit jiné somatické onemocnění, renální/jaterní insuficience a hospitalizace v lůžkovém zařízení.

Polékový psychotický syndrom je nutné odlišit diferenciálně diagnosticky od jiných onemocnění, které se mohou také projevit psychotickými příznaky (viz Tab. 1). Psychotické projevy mohou být také důsled-

DECLARATIONS:

Declaration of originality:

The manuscript is original and has not been published or submitted elsewhere.

Ethical principles compliance:

The authors attest that their study was approved by the local Ethical Committee and is in compliance with human studies and animal welfare regulations of the authors' institutions as well as with the World Medical Association Declaration of Helsinki on Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects adopted by the 18th WMA General Assembly in Helsinki, Finland, in June 1964, with subsequent amendments, as well as with the ICMJE Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals, updated in December 2018, including patient consent where appropriate.

Conflict of interest and financial disclosures:

None.

Funding/Support:

Podpořeno projektem Cooperatio (výzkumná oblast Neurovědy) a projektem Ministerstva zdravotnictví ČR, RVO-VFN64165.

Cit. zkr: Klin Farmakol Farm. 2024;38(2):83-87

<https://doi.org/10.36290/far.2024.014>

Článek přijat redakcí: 1. 2. 2024

Článek přijat k tisku: 16. 5. 2024

doc. PharmDr. Jana Hroudová, Ph.D.

hroudova.jana@gmail.com